

Сміттевоз пластику щосекунди: світу потрібна термінова «пластиковая трансформація»

Якщо не обмежити споживання пластику, то його кількість у довкіллі до 2040 року може подвоїтися

Пластикова криза давно сягнула планетарного масштабу. Згідно з новим аналітичним звітом «Подолання пластикової хвилі 2025», якщо людство не скоротить темп виробництва пластику, то за 15 років його кількість у навколишньому середовищі подвоїться, а негативний вплив на здоров'я людей збільшиться на 75%.

Про це свідчать дані дослідження фондів Pew і Systemiq.

Невтішний сценарій майбутнього

«Пластиковий» звіт містить доволі невтішні висновки. У випадку, якщо на всесвітньому рівні країни не почнуть терміново обмежувати виробництво й використання пластику, станеться таке:

- **За 15 років світове забруднення пластиком зросте у понад два рази.** На це напряду впливають саме темпи забруднення. Згідно з даними 2025 року, щорічно у довкілля потрапляє 130 млн тонн пластику. До 2040 року ця цифра збільшиться до 280 млн тонн на рік.

- **Галузь переробки не встигатиме за зростанням виробництва пластику.** До 2040 року обсяги річного виробництва первинного пластику зростуть на 52% – до 680 млн тонн. Водночас управління відходами наростить максимум 26% потужності, і це у випадку значних інвестицій. Витрати на збір та утилізацію зростуть на 30% до \$140 млрд, а частка незібраних пластикових відходів збільшиться з 19 до 34%.

- **Негативний вплив на здоров'я людей зросте на 75%.** Уже зараз світ витрачає \$1,5 трлн на боротьбу з наслідками для здоров'я від хімічних речовин, які містяться у пластику. У звіті підкреслюють, що тут навіть не враховані дані щодо мікропластику.

- **Зростуть викиди парникових газів.** До 2040 року через виробництво пластику вони збільшаться на 58% до 4,2 гігатонн CO₂. Аналітики порівнюють ці показники з викидами 1 млрд авто з бензиновим двигуном.

- **Частка мікропластику в загальному забрудненні пластиком зросте до 79% у багатих країнах.** Зараз на ці крихітні токсичні часточки припадає 13% забруднення у світі. Воно зростає переважно завдяки зносу шин і фарб, сільському господарству, а також переробці.

Альтернативний сценарій, якщо світ об'єднається проти проблеми

Аналітики стверджують, що є можливість відвернути чи хоча б сповільнити катастрофу. Це потребує колективних планетарних зусиль.

- **Комплексний підхід може скоротити щорічне забруднення пластиком на 83% до 2040 року.** Ключова рекомендація – скорочення виробництва первинного пластику.

- **Забруднення від упаковки можна скоротити до 3%.** Це найбільше джерело пластику можна майже ліквідувати через вторинну переробку упаковки. Для цього дослідники радять перенаправити інвестиції з виробництва нового пластику на використання вже наявного як сировини. Супутній бонус такого переходу – скорочення викидів парникових газів на виготовлення пластику. Дослідники зазначають, що світові варто переходити на нову «пластикову економіку». Спочатку люди, які працюють у цій галузі, потребуватимуть підтримки, проте в майбутньому ефективні політики боротьби з пластиковим забрудненням можуть створити нові робочі місця.

Джерело: www.pew.org

ЄС послаблює екозаконодавство, щоб догодити бізнесу. Екологи протестують

Екоспільнота вбачає у поступках влади відмову від прогресу та ризики для довкілля

Єврокомісія презентувала закон з екологічної дерегуляції, який містить поправки до «зелених» директив і регламентів. Низка нормативних актів – від Директиви про промислові викиди до системи екологічного управління – будуть послаблені або спрощені.

Як розповіли в Politico, офіційна мета «екологічного омнібусу» – зменшення адміністративного тягаря на бізнес, яке не вплине на екостандарти. Проте екологи вважають це відступом від екологічних цінностей ЄС і загрозою для довкілля і біорізноманіття.

На які поступки готова піти Єврокомісія?

- Підприємства в галузі тваринництва й аквакультури не будуть зобов'язані звітувати про використання енергії, води та матеріалів.

- Виконання вимог оновленої Директиви про промислові викиди відкладається – країнам Євросоюзу, інституціям і бізнесам дали більше часу на підготовку.

- Вимоги системи екологічного управління (EMS) також послаблять. Зараз подавати документацію потрібно на кожну установку, а в майбутньому достатньо буде звітувати на рівні компанії.

- Скасування бази даних SCIP (про речовини у продукції, які викликають занепокоєння). Єврокомісія заявила, що ця система лише створила значні адмінвитрати. Водночас зі своєю основною функцією SCIP не впоралася – інформування переробників про наявність небезпечних речовин у виробах і продукції було неефективним.

- При експорті до інших країн ЄС виробник

буде позбавлений необхідності призначати уповноважених представників у кожній країні. Цього зараз вимагає політика розширеної відповідальності виробника (EPR). Також Єврокомісія пропонує подавати звітність лише раз на рік.

- Спрощення впровадження директиви про птахів і середовища їхнього проживання. У 2026 році в ЄС проведуть стрес-тест нормативного акта і нададуть рекомендації, як можна послабити його вимоги.

Підтримка і критика

Деякі депутати та бізнес-асоціації сприймають зміни позитивно. Вони вбачають у цьому зменшення бюрократичного тиску на бізнес.

Проте екологічні спільноти й експерти дотримуються протилежної думки. Там вважають, що такі рішення Єврокомісії зведуть нанівець екопрогрес європейської спільноти та послаблять норми, які й до того не були достатньо суворими.

«Рішення зосереджуються лише на зменшенні витрат для бізнесу, ігноруючи значно більшу ціну забруднення, деградації екосистем і кліматичних катастроф», – заявили в WWF.

«Директива про птахів і місця проживання – це основа природоохоронної політики в Європі. Послаблення цих норм зараз не лише знищить десятиліття прогресу, а й поставить під загрозу майбутнє, у якому екосистеми та громади, що від них залежать, залишаться небезпечно вразливими», – сказала Софі Рейсхарт із BirdLife Europe.

Джерело: Politico

Мінус 90% викидів до 2040 року: в ЄС досягнули попередньої кліматичної угоди

Для Європи це проміжний крок до нульового рівня викидів у 2050 році

Сьогодні представники Єврокомісії, Європарламенту та Ради ЄС досягли попередньої угоди про спільну кліматичну ціль блоку. В остаточній редакції закону про клімат закріплять зобов'язання ЄС до 2040 року скоротити викиди на 90% порівняно з показниками 1990 року.

Про це повідомляє Bloomberg.

«Сьогодні Європа об'єдналася навколо чіткого напрямку кліматичної політики, що ґрунтується на науці та захищає нашу безпеку й конкурентоспроможність. Ця ціль задовольняє необхідність дій у сфері клімату, водночас захищаючи нашу конкурентоспроможність і безпеку», – сказав міністр клімату Данії Ларс Аагард.

Кредитне послаблення

У Європі вже немає єдності щодо цілей захисту планети від глобального потепління.

Пріоритети низки країн змістилися на підтримку власних економік і вирішення проблеми високих витрат на енергоносії.

Красномовним доказом є дозвіл на купівлю міжнародних вуглецевих кредитів. Спочатку Єврокомісія пропонувала компенсувати через цей інструмент до 3% скорочення викидів, проте остаточний ліміт становив цілих 5%. Тож Європі фактично треба буде скоротити свої викиди на 85, а не 90%.

Наступний крок – схвалення зобов'язань на рівні держав – членів ЄС і Європейського парламенту.

Раніше про аналогічне зобов'язання домовилися екоміністри держав – членів ЄС. Перед кліматичною конференцією COP30 визначення доволі високої планки викликало тривалі дискусії й супротив низки країн.

Джерело: Bloomberg

Понад 70% лісових пожеж у 2025 році сталося на Донеччині та Харківщині

Основними причинами пожеж залишаються бойові дії та необережне поводження з вогнем

Цьогоріч площа лісових пожеж в Україні становила приблизно 5,5 тис. га. Ці показники в понад 4 рази нижчі, ніж у 2024 році. Тоді ліс горів на території площею майже 24 тис. га, а в середньому пожежа охоплювала ділянку у 12 га порівняно з 4,5 га у 2025 році.

Як свідчать дані, оприлюднені Державним агентством лісових ресурсів, середня площа однієї пожежі зменшилася в понад 2,5 рази. Проте в цій статистиці враховано лише ліси, які перебувають у підпорядкуванні Держлісу.

Погода була так само спекотна й посушлива, з поривчастими вітрами в регіонах. До прикладу, в ЄС 2025 рік став найгіршим за 20 років – там вигоріло понад 1 млн га лісів. Навіть якщо врахувати, що загальна площа країн – учасниць ЄС усемеро більша за територію України, то різниця разюча. До того ж – на користь України. У Держлісі це пов'язують із хорошим захистом масивів.

Статистика за регіонами та причини пожеж

На першу п'ятірку областей за площею пожеж у 2025 році припадає 78% усіх загорянь. Ідеться про такі області:

- Донецька – 1988,7 га;
- Харківська – 1943,9 га;
- Дніпропетровська – 116,9 га;
- Київська – 100,5 га; Чернігівська – 68,8 га.

Це, вочевидь, підтверджує головну причину загоряння лісів – бойові дії та забруднення вибухонебезпечними предметами. За статистикою Держлісу, це стало причиною 38% цьогорічних лісових пожеж.

Інші причини – також антропогенні. Серед них випалювання трави, необережне поводження з вогнем і підпали.

Вогняна профілактика

У Держлісі зазначають, що мають низку превентивних інструментів, щоб запобігти виникненню чи масштабуванню пожеж. За словами голови інституції Віктора Смаля, це:

- Автоматизована система «Пожежі». Вона працює на основі даних із супутників, що допомагає прогнозувати й аналізувати ситуацію.

- Система спостереження. У лісах є мережа пожежно-спостережних веж. Більшість мають системи відеоспостереження.

- Оновлення парку пожежної спецтехніки.

- Профілактика. Зокрема, йдеться про рейди та влаштування мінералізованих смуг – цього-річ лісівники звітують, що створили 38,5 тис. км нових.

Джерело: forest.gov.ua

Жодна компанія ще не звернулася із заявою на отримання ІДД – Мінекономіки

У бізнесу є час до 8 серпня 2028 року. З 8 серпня 2029 року всі застарілі дозволи будуть анульовані

З 8 серпня і донині жодне українське підприємство не подало заяву в Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства на отримання інтегрованого довкілцевого дозволу (ІДД).

Про це ЕкоПолітиці повідомив директор департаменту запобігання промисловому забрудненню та кліматичної політики Мінекономіки Богдан Семененко.

Справа на етапі консультацій

Поки Міністерство організувало консультативну роботу. Наголошують, що окрім загальних тренінгів готові надавати індивідуальні відповіді на питання щодо отримання інтегрованого дозволу. Для цього радять подати заяву через інструменти Єдиного державного реєстру ІДД.

Також ЕкоПолітиці розповіли, що в майбутньому (поки невизначеному) сайт Міністерства наповнять корисною інформацією щодо отримання ІДД. Зокрема, йдеться про найпопулярніші питання щодо процедури та контакти співробітників для оперативної консультації.

«Міністерство було і залишається відкритим до діалогу з усіма зацікавленими сторонами. Як ви бачите ми на регулярній основі проводимо тренінги, круглі столи щодо ознайомлення про перебіг реалізації реформи запобігання промисловому забрудненню», – зазначив Бог-

дан Семененко.

Електронний державний реєстр ІДД є єдиним вікном для подання документів на отримання дозволу. В Міністерстві повідомили, що його вже протестували і він функціонально готовий до прийняття заявок.

Чому бізнесу не варто зволікати

Процедура отримання ІДД – нова для українських підприємців. Тому експерти наполегливо радять бізнесу не відкладати до кінцевої дати і вже зараз активно консультуватися і збирати документи.

«В останній рік із тих трьох, які передбачені законодавством, коли всі оператори одночасно почнуть подавати заяви, дійсно будуть ризики не встигнути, адже дозвільний орган може бути перевантажений. Водночас перші оператори, які подадуть заяви, можуть отримати більше уваги та підтримки з боку дозвільного органу в частині передбачених законом консультацій», – розповідав ЕкоПолітиці раніше координатор проекту «Найкращі доступні технології та методи управління для України» Андрій Гунько.

На його думку, процедура вже відпрацьована в ЄС і якісно інтегрована в українське законодавство, отже з точки зору термінів проблем у бізнесу бути не має. Тим часом сам механізм має безліч нюансів, із якими бізнес має ознайомитися з нуля. «Процедура отримання інтегрованого дозволу є складнішою, ніж комусь може здаватися. Фактично потрібно підготува-

ти пакет документів, який мав би подаватися для отримання усіх трьох наявних дозволів – на викиди, на спеціальне водокористування та операції з відходами», – повідомив керівник Центру екології та розвитку нових технологій Владислав Антипов.

Експерт зазначає, що для своєчасного отримання ІДД потрібна сильна командна робота із залученням спеціалістів. Проте він також переконаний, що якщо діяти швидко, то український бізнес встигне до визначених термінів навіть в умовах воєнного стану.

Що таке ІДД

На початку серпня набрав чинності закон № 11355 про промислове забруднення. Цей євроінтеграційний документ зобов'язує українські підприємства отримувати дозволи за принципово новою схемою.

Інтегрований довкілцевий дозвіл по суті об'єднує всі дозволи, які раніше отримувало підприємство. До того ж за новим законом ІДД треба оформити не на все виробництво, а на кожну конкретну установку, яка чинить вплив на довкілля.

Уряд на початку липня оприлюднив перелік вимог і документів, які має містити заява підприємства на отримання ІДД.

Також вже доступна інформація про форму і зміст базового звіту для отримання ІДД і звітів, які оператор установки зобов'язаний подавати щорічно.

Джерело: ЕкоПолітика

Тварини не встигають за потеплінням: на Одещині помітили білого горностая

Природна зміна кольору демаскує тварин через безсніжні зими та робить їх вразливими

Зміна літнього хутра на білосніжно-зимове – це один із механізмів еволюційної адаптації, який роками допомагав низці тварин ховатись від хижаків чи маскуватись від здобичі. Проте через зміни клімату стався збій – хутро продовжує змінювати колір, а природа – ні. Докази цьому вже є й в Україні – на Одещині сфотографували білого горностая на безсніжній місцевості.

У Нижньодністровському національному природному парку розповіли, що таким чином помітність хижаків зростає в рази, а шанси на виживання знижуються.

Ймовірні сценарії для української популяції

У нацпарку говорять, що для істот, яким притаманна сезонна линька, є два варіанти – міграція чи адаптація.

Найпростіше для тварин переселитись на ті території, де досі існує «класична» зима, і їхні природні механізми маскуванню й надалі даватимуть перевагу та безпеку.

Еволюція також можлива, проте це тривалий процес не на один десяток поколінь. До того ж, видова зміна можлива лише у випадку, коли популяція велика і відносно захищена.

Швидка адаптація

Поки тварина не може силою думки приму-

сити своє хутро потемнішати, вона намагається приховати цей контраст у сховищах і темряві.

Як зазначають у повідомленні національного парку, горностай вже змінює свою поведінку. Тварина намагається не з'являтися на відкритому просторі, пересувається хашками, а свою активність змістила на темний період доби. Проте нові поведінкові моделі жодним чином не зможуть повноцінно замінити природне маскування, яке давав горностаям сніг.

«Це спостереження показує: кліматична зміна відбувається вже зараз, і вона торкається навіть найдрібніших хижаків, які тисячі років жили за сталими правилами зими. Ці фото – маркер великих змін у природі, які ми зобов'язані помічати й враховувати, щоб встигнути допомогти тим, хто не встигає», – зазначили у Нижньодністровському нацпарку.

Раніше повідомляла, що в Польщі заборонили розводити тварин заради хутра. Підприємцям дали вісім років, щоб остаточно згорнути виробництво.

Також українські активісти борються за долю вовків. На їхню думку, в Україні цих тварин знищують безконтрольно, порушуючи Бернську конвенцію.

Джерело: ЕкоПолітика

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
Мінекономіки

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008,
тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71, e-mail: meconomy@me.gov.ua, сайт: www.me.gov.ua,
код згідно з ЄДРПОУ 37508596

15.12.2025

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля
(автоматично генерується програмними засобами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля)

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЗЕЛЕНИЙ ПАРК»

ідентифікаційний код юридичної особи 37728050
вул. Микитюка Миколи, буд. 106, м. Ізяслав, Шепетівський р-н Хмельницька обл., 30300 (заявник та його адреса)

15.12.2025

(дата видачі)

61/6101 - 13168/1

(номер висновку)

13168

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

61/6101 - 13168/2 від 15.12.2025

(номер і дата звіту про громадське обговорення)

ВИСНОВОК

з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності

«Реконструкція частини нежитлових споруд

по вул. Миколи Микитюка, 106 в м. Ізяслав Хмельницької області під виробництво:

паперу; картону; гофрованого картону; гофротари.

Потужність виробництва: 190 т/добу (65,55 тис. т/рік) паперу та картону; 190 т/добу гофротари»

За результатами оцінки впливу на довкілля планованої діяльності здійсненої відповідно до статей 3, 6-7, 9 і 14* Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», а саме: планованої діяльності реконструкції нежитлових споруд під виробництво з відходів, що не є небезпечними (відходи паперу та картону) паперової продукції (паперу, картону, гофрованого картону, гофротари) потужністю 190 т/добу (65,55 тис. т/рік) паперу та картону, 190 т/добу гофротари встановлено, що:

процедура оцінки впливу на довкілля (далі - ОВД) розпочата 29.05.2025 шляхом оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля (реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (далі - Реєстр) - 13168), а 20.10.2025 до Реєстру внесено звіт з оцінки впливу на довкілля (далі - Звіт з ОВД), оголошення про початок громадського обговорення Звіту з ОВД та інші документи;

повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, було оприлюднено в чотирьох публічних місцях на території, де планується провадити плановану діяльність, а також оприлюднено в друкованих медіа Еко Газета «Акцент» від 27.05.2025 № 11, Еко Журнал «Акцент» від 27.05.2025 № 11 (61);

з дня офіційного оприлюднення зазначеного повідомлення про плановану діяльність, зауваження і пропозиції від громадськості щодо планованої діяльності до центрального уповноваженого органу не надходили;

оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля було оприлюднено в шести публічних місцях на території, де планується провадити плановану діяльність, підтвердженням чого є фотофіксація, а також оприлюднено в друкованих медіа Еко Газета «Акцент» від 15.10.2025 № 23, Еко Журнал «Акцент» від 15.10.2025 № 23 (73);

громадські слухання з обговорення Звіту з ОВД планованої діяльності відбулись 18.11.2025 о 12:00 годині в режимі відеоконференції; врахування пропозицій та зауважень, що надходили з дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту з ОВД, а також протягом громадського обговорення планованої діяльності після подання Звіту з ОВД, відображено в звіті про громадське обговорення, що є невід'ємною частиною даного висновку;

інформація про результати розгляду зауважень та пропозицій, наданих заінтересованими органами в рамках консультацій відображена в звіті про громадське обговорення, що є невід'ємною частиною даного висновку.

Основні характеристики та місце провадження планованої діяльності

Відповідно до наданих матеріалів, планована діяльність передбачає реконструкцію нежитлових споруд під виробництво з відходів, що не є небезпечними (відходи паперу та картону) паперової продукції (паперу, картону, гофрованого картону, гофротари) потужністю 190 т/добу (65,55 тис. т/рік) паперу та картону, 190 т/добу гофротари.

Згідно зі Звітом з ОВД, планована діяльність передбачає реконструкцію частини нежитлових споруд по вул. Миколи Микитюка, 106 в м. Ізяслав Хмельницької області під виробництво: паперу; картону; гофрованого картону; гофротари. Потужність виробництва: 190 т/добу (65,55 тис. т/рік) паперу та картону; 190 т/добу гофротари. Виробництво паперу та картону здійснюється з відходів, що не є небезпечними (відходи паперу та картону). При реконструкції обладнується: виробництво гофрокартону та гофрокоробів; котельня на твердому паливі; очисні споруди дощових вод.

Планованою діяльністю, для забезпечення виготовлення тарної групи картонів та паперу, гофрокартону та гофротари з відходів паперу та картону (відходи що не є

небезпечними) передбачається виконати:

- реконструкцію частини існуючих будівель для створення трьох основних зон: виробнича (влаштування п'яти переробних ліній для виготовлення з гофрокартону гофрокоробів); складська (під зберігання рулонів паперу та готової продукції); побутова для робітників;
- облаштування котельні на твердому паливі (твердопаливні парові котли ДЕ-16-14 в кількості 2 одиниць, потужністю 16,28 МВт кожний) в існуючій будівлі;
- облаштування очисних споруд для дощових вод потужністю 3888 м³/добу.

Планованою діяльністю передбачається виготовлення тарної групи картонів та паперу, гофрокартону та гофротари з відходів паперу та картону (відходи що не є небезпечними).

Проектна потужність виробництва продукції становить 190 т/добу (65,55 тис. т/рік).

Планована діяльність здійснюється на земельній ділянці з кадастровим номером 6822110100:01:007:0141 на підставі договору оренди землі від 01.02.2018 з Ізяславською міською радою (додаток 1 до Звіту з ОВД). Площа земельної ділянки 7,8825 га.

Обладнання для реалізації планованої діяльності розміщується в існуючих промислових будівлях, використовуються існуючі інженерні мережі, що належать ТОВ «ЗЕЛЕНИЙ ПАРК», інформація з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно наведена в додатку 2 до Звіту з ОВД.

Відповідно до Звіту з ОВД, планована діяльність відповідає вимогам містобудівної документації м. Ізяслав, здійснюється в виробничій зоні В-4 (лист Ізяславської міської ради від 16.06.2025 № 1789/03.14 наведений в додатку 3 до Звіту з ОВД).

Основною сировиною, яка використовується в виробництві, є відходи паперу та картону, відходи, що не є небезпечними: 03 03 08 - відходи від сортування паперу та картону, призначені для рециклінгу; 15 01 01 - паперова та картонна упаковка; 16 12 41 - папір і картон; 19 12 01 - папір і картон; 20 01 01 - папір і картон.

Для оброблення приймаються відходи паперу та картону, відходи, що не є небезпечними, що відповідають вимогам ДСТУ 3500:2019 «Макулатура паперова й картонна. Технічні умови», а саме макулатури марок - МС-5Б-1, МС-5Б-2, МС-5Б-3, МС-6Б-1, МС-6Б-2, МС-6Б-3, МС-7Б-1, МС-7Б-2.

Проектна потужність перероблення макулатури (відходи, що не є небезпечними) становить 219 т/добу (75,38 тис. т/рік).

Планованою діяльністю передбачається здійснювати наступні операції з відновлення відходів, що не є небезпечними:

- R3 - рециклінг/відновлення відходів;
- R12 - попередні операції з відходами - сортування відходів;
- R13 - зберігання відходів.

Паперові та картонні відходи надходять партіями різних обсягів, складу та якості, тому підлягають попередньому сортуванню (операція R12).

Відсортовані непридатні для виробництва паперові і картонні відходи в тюках, які мають ознаки стійких забруднень, вощений папір чи картон, повертаються суб'єктам господарювання, від яких надійшли ці некондиційні паперові та картонні відходи.

Придатні для виробництва готової продукції паперові та картонні відходи переміщують навантажувачами у місце тимчасового зберігання - склад сировини (операція R13).

З місця зберігання відходи навантажувачем переміщуються в розмольно-підготовчий цех/відділ на оброблення, де здійснюється операція R3 (рециклінг/відновлення відходів), яка включає наступні технологічні процеси:

- подача кіп макулатури (відходи, що не є небезпечними) з складу на загрузочний транспортер барабана зволоження;
- подача зволоженої макулатури транспортером на розпуск у гідророзбивач;
- подача отриманої вологої макулатурної маси трубопроводами по каскаду технологічного обладнання для подальшого розмолу, розпуску та очищення макулатурної маси;
- подача підготовленої макулатурної маси у зал ПРМ (папероробної машини) виробничо-складського цеху.

Планованою діяльністю передбачається влаштування лінії по виробництву гофрокартону з картону в рулонах та влаштування п'яти переробних ліній для виготовлення з гофрокартону гофрокоробів. На ділянці/цеху виробництва гофрованого картону з одержаної у картонно-паперовому виробництві паперу для гофрування та картону для плоских шарів, шляхом гофрування паперу та склеювання з картоном, виробляється гофрокартон.

Опис технологічного процесу виготовлення продукції наведений на сторінках 28-45 Звіту з ОВД.

Генеральний план підприємства наведено на рисунку 1.7 Звіту з ОВД.

Електропостачання підприємства здійснюється від існуючих мереж електропостачання - міська електромережа через РУ 10 кВ. Договір на електрозабезпечення від 17.04.2025 № ЕЕ/17/04-25 наведений у додатку 10 до Звіту з ОВД.

Газопостачання здійснюється від існуючих мереж на підставі договору від 28.06.2022 № ЗНС-28/06-2022-N 28.06.2022-КП55 (додаток 11 до Звіту з ОВД).

Теплопостачання планованої діяльності індивідуальне:

- газовий паровий котел Е-25-1,4 ГМ (Е) паропродуктивністю 25 т/год;
- твердопаливні парові котли ДЕ-16-14 в кількості 2 одиниць (паливо - щепи деревини) потужністю 16,28 МВт кожний.

Режим роботи виробництва цілодобовий, 345 днів на рік в 3 зміни по 8 годин.

Кількість працівників по виробництву гофротари: 1 зміна - 45 працівників; 2 зміна - 105 працівників; 3 зміна - 42 працівника. Разом - 189 працівників. Загальна кількість працюючих на підприємстві 523 особи (при експлуатації об'єкта після реконструкції підприємства та розширення випуску продукції).

Опис і оцінка можливого впливу на довкілля планової діяльності

Планована діяльність з виробництва з відходів, що не є небезпечними (відходи паперу та картону) паперової продукції (паперу, картону, гофрованого картону, гофротари) потужністю 190 т/добу (65,55 тис. т/рік) паперу та картону, 190 т/добу гофротари може впливати на компоненти довкілля. Впливу можуть зазнати повітряне та водне середовища.

Незапланований негативний вплив на навколишнє середовище можливий лише при аварійних ситуаціях. Можливими причинами аварійних ситуацій можуть бути порушення техніки безпеки при експлуатації техніки, порушення правил безпеки руху, правил пожежної безпеки; природне фізичне зношення вузлів технічних засобів; причини природного характеру.

При штатних умовах експлуатації об'єкта господарської діяльності аварійні ситуації не передбачаються. З метою недопущення виникнення аварійних ситуацій Звітом з ОВД передбачено ряд організаційно-технічних заходів, спрямованих на локалізацію та ліквідацію ситуації, а також недопущення забруднення навколишнього природного середовища, впровадження заходів щодо дотримання вимог чинного законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Санітарно-захисна зона (далі - СЗЗ) для об'єкта визначається у відповідності до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 № 173, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 24.07.1996 за № 379/1404 (далі - ДСП 173-96).

Згідно зі Звітом з ОВД, нормативна СЗЗ для планованої діяльності становить 50 м. Територія планованої діяльності розташована на відстані 163 м від житлової забудови. Карта-схема розташування території планованої діяльності по відношенню до території житлової забудови наведена на рисунку 1.1. Звіту з ОВД.

Карта-схема території планованої діяльності з нанесеною СЗЗ, відстанями від джерел викидів забруднюючих речовин до житлових будинків, наведена в додатку 25 до Звіту з ОВД.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ, враховуючи дані, наведені у звіті з оцінки впливу на довкілля, а саме, що:

- **планована діяльність.** Метою планованої діяльності є реконструкція нежитлових споруд під виробництво з відходів, що не є небезпечними (відходи паперу та картону) паперової продукції (паперу, картону, гофрованого картону, гофротари) потужністю 190 т/добу (65,55 тис. т/рік) паперу та картону, 190 т/добу гофротари;

- **вплив на ґрунти та геологічне середовище під час провадження планованої діяльності.** Відповідно до Звіту з ОВД, планована діяльність реалізується на земельній ділянці з цільовим призначенням - землі промисловості. Площа земельної ділянки 7,8825 га. Земельна ділянка забудована, обладнана інженерними мережами.

Згідно зі Звітом з ОВД, при реалізації планованої діяльності не відбуватиметься забруднення ґрунтів.

Планованою діяльністю не передбачається виконання робіт з видобутку корис-

них копалин, проведення будь-яких земляних робіт;

- **вплив на атмосферне повітря під час впровадження планованої діяльності.** Відповідно до Звіту з ОВД, підприємство діюче, викиди забруднюючих речовин здійснюються на підставі дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (додаток 21 до Звіту з ОВД).

Реалізація планованої діяльності призведе до утворення додаткових джерел викидів:

- ДВ № 36-43 — труба витяжна вентиляції цеху гофроагрегату;
- ДВ № 44-47 - труба витяжна вентиляції лінії переробки;
- ДВ № 48 - труба витяжна вентиляції цеху зберігання крохмалю;
- ДВ № 49 - неорганізоване площинне джерело викиду, робота двигунів внутрішнього згорання автотранспорту при русі по території підприємства;
- ДВ № 50 - труба твердопаливного котла ДЕ-16-14;
- ДВ № 51 - труба твердопаливного котла ДЕ-16-14;
- ДВ № 52 - труба витяжної вентиляції папероробної машини ПРМ ст4.

Результати розрахунку обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря при виконанні підготовчих і будівельних робіт наведені в таблиці на сторінках 87-88 Звіту з ОВД.

Загальні валові викиди забруднюючих речовин (включаючи пересувні джерела викиду) при виконанні підготовчих і будівельних робіт наведені в таблиці на сторінках 88-89 Звіту з ОВД.

Визначення доцільності проведення розрахунку розсіювання забруднюючих речовин на ЕМ при виконанні підготовчих і будівельних робіт наведено в таблиці на сторінці 90 Звіту з ОВД.

Розрахунок розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, характеристика джерел утворення та джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та їх параметри, карта-схема розташування джерел викидів при виконанні підготовчих і будівельних робіт наведені в додатку 24 до Звіту з ОВД.

Результати розрахунку розсіювання забруднюючих речовин атмосферному повітрі при виконанні підготовчих і будівельних робіт наведені в таблиці на сторінці 91 Звіту з ОВД.

Результати розрахунку обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря при експлуатації підприємства наведені в таблиці на сторінках 104-112 Звіту з ОВД.

Загальні валові викиди забруднюючих речовин (включаючи пересувні джерела викиду) при експлуатації підприємства наведені в таблиці на сторінках 112-113 Звіту з ОВД.

Визначення доцільності проведення розрахунку розсіювання забруднюючих речовин на ЕМ при експлуатації підприємства наведено в таблиці на сторінках 115-116 Звіту з ОВД.

Розрахунок розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, характеристика джерел утворення та джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та їх параметри, карта-схема розташування джерел викидів, карта-схема СЗЗ при експлуатації підприємства наведені в додатку 25 до Звіту з ОВД.

Результати розрахунку розсіювання забруднюючих речовин атмосферному повітрі при експлуатації підприємства наведено в таблиці 1.15 Звіту з ОВД.

Згідно зі Звітом з ОВД, перевищення встановлених санітарних нормативів на межі СЗЗ та в контрольних точках на межі житлової забудови відсутні;

- **вилив на водне середовище під час провадження планованої діяльності.** Відповідно до Звіту з ОВД, при реалізації планованої діяльності утворюються господарсько-побутові, виробничі та поверхневі стічні води.

Господарсько-побутові стічні води відводяться в централізовану систему водовідведення - міську каналізаційну мережу КП «ІЗЯСЛАВВОДОКАНАЛ».

Виробничі стічні води, що утворюються в результаті операцій з оброблення відходів та виготовлення паперу і картону, у обсязі до 2421,9 м³/добу проходять попереднє очищення на локальних очисних спорудах підприємства перед скиданням у централізовану систему водовідведення.

Очищені виробничі стічні води відводяться в міську каналізаційну мережу КП «ІЗЯСЛАВВОДОКАНАЛ». Технологічна схема локальних очисних споруд виробничих стічних вод наведена на рисунку 1.8 Звіту з ОВД. Якісні показники очищених стічних вод після локальних очисних споруд наведені в таблиці 1.11 Звіту з ОВД.

Поверхневі стічні води, у кількості до 26,357 тис. м³/рік (після очистки на локальних очисних спорудах) відводяться до р. Горинь. Для очищення поверхневих стічних вод використовуються локальні очисні споруди потужністю 45,0 л/с, або 3888 м³/добу. Схема очисних споруд дощових вод наведена на рисунку 1.9 Звіту з ОВД. У додатку 9 до Звіту з ОВД наведено проект нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водний об'єкт із зворотними водами та карта-схема розташування місця скиду очищених дощових вод до р. Горинь.

Відповідно до Звіту з ОВД, водопостачання для виробничих потреб здійснюється з поверхневого водозабору (р. Горинь) на підставі дозволу на спеціальне водокористування від 04.10.2021 № 104/ХМ/49д-21 (додаток 7 до Звіту з ОВД).

Господарсько-питне водопостачання здійснюється з міської мережі КП «ІЗЯСЛАВВОДОКАНАЛ» згідно з договором про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення від 16.03.2022 № 20220316 (додаток 8 до Звіту з

ОВД).

Відповідно до Звіту з ОВД, найменша відстань від території планованої діяльності до р. Горинь становить 64,7 м.

- вилив на рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти під час провадження планованої діяльності. Відповідно до Звіту з ОВД, планована діяльність здійснюється в межах населеного пункту м. Ізяслав за межами об'єктів природно-заповідного фонду (далі - ПЗФ) та Смарагдової мережі.

Згідно зі Звітом з ОВД, відстань від території планованої діяльності до найближчих об'єктів ПЗФ - Заповідне урочище місцевого значення «Радосівське» становить більше 7 км. Карта-схема розташування об'єктів ПЗФ по відношенню до території планованої діяльності наведена на рисунку 1.3 Звіту з ОВД.

Відстань від території планованої діяльності до об'єктів Смарагдової мережі (IziaslavskoSlavutytskyi (SiteCode: UA0000123) становить більше 8 км. Карта-схема розташування об'єктів Смарагдової мережі по відношенню до території планованої діяльності наведена на рисунку 1.4 Звіту з ОВД.

Лист Департаменту природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації від 11.06.2025 № 34-101-1310/25 наведений у додатку 5 до Звіту з ОВД, згідно з яким земельна ділянка з кадастровим номером 6822110100:01:007:0141 загальною площею 7,8825 га, входить до Горинського екокоридору Хмельницької області, у зв'язку із чим у даному висновку з оцінки впливу на довкілля встановлено відповідні екологічні умови.

Відповідно до Звіту з ОВД, в межах території планованої діяльності відсутні представники флори та фауни - проммайданчик існуючого підприємства. При реалізації планованої діяльності не передбачається видалення зелених насаджень;

- вплив на клімат і мікроклімат під час провадження планованої діяльності. Відповідно до даних Звіту з ОВД, джерелом теплового забруднення на території планованої діяльності буде розсіювання в навколишнє середовище теплоти, яка виділяється у теплових процесах, пов'язаних зі згоранням палива в двигунах техніки та розсіювання в навколишнє середовище теплоти, яка виділяється у теплових процесах, пов'язаних із згоранням палива в котлах. При реалізації планованої діяльності утворюються парникові гази прямої дії: азоту (1) оксид [N₂O] - 0,05385 т; метан - 1,27162 т; вуглецю діоксид - 27407,27846 т. Загальна кількість парникових газів - 27408,60393 т;

- вилив на соціальне та техногенне середовища під час провадження планованої діяльності. Згідно з листом Департаменту інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій Хмельницької обласної державної адміністрації від 20.06.2025 № 02-904/2025 (додаток 6 до Звіту з ОВД), на території планованої діяльності об'єкти культурної спадщини, які перебувають на державному обліку, відсутні. Реалізація планованої діяльності не призведе до руйнування існуючих інженерних мереж або будівель. При реалізації планованої діяльності, вплив на стан матеріальних об'єктів, об'єктів архітектурної, археологічної та культурної спадщини не передбачається

Згідно зі Звітом з ОВД, оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря проведена за розрахунками ризику розвитку неканцерогенних і канцерогенних ефектів.

Розрахунок сумарного неканцерогенного ризику впливу при реалізації планованої діяльності наведено в таблиці 5.2 Звіту з ОВД. Розрахунком визначено, що неканцерогенний ризик шкідливих ефектів для здоров'я населення в найближчій точці на межі житлової забудови від об'єкту планованої діяльності є допустимий. Для всіх речовин рівень неканцерогенного ризику є допустимий.

Індивідуальний канцерогенний ризик впливу на здоров'я населення: індивідуальний канцерогенний ризик впливу на здоров'я населення речовини бенз(а)пирен є мінімальним; індивідуальний канцерогенний ризик впливу на здоров'я населення речовини сажа є низький. Розрахунок канцерогенного ризику наведено в таблиці 5.4 Звіту з ОВД.

Розрахований рівень соціального ризику оцінюється як прийнятний. Розрахунок значень соціального ризику наведено в таблиці 5.6 Звіту з ОВД;

- вплив шуму та вібрації на довкілля під час провадження планованої діяльності. Відповідно до Звіту з ОВД, основними джерелами шуму при здійсненні планованої діяльності буде технологічне обладнання та транспорт.

Розрахунки рівнів шуму виконувалися в розрахункових точках на межі найближчої житлової забудови (163 м). Результати розрахунків наведено в таблиці 1.19 Звіту з ОВД. Згідно зі Звітом з ОВД, сумарний рівень звуку в розрахунковій точці від джерел шуму які наявні при реалізації планованої діяльності (експлуатація) складає 32 дБА.

Відповідно до Звіту з ОВД, технологічне обладнання, що використовується при реалізації планованої діяльності, не являється джерелом вібрації яке може вплинути на стан довкілля або стан здоров'я населення. Рівні вібрації технологічного обладнання не перевищуватимуть допустимих нормативних значень. Для працівників, що безпосередньо контактують з технологічним обладнанням, запроваджені профілактичні заходи попередження шкідливої дії вібрації та шуму на організм людини;

- вплив радіаційного забруднення, електромагнітного та іонізуючого випромінювання на довкілля під час провадження планованої діяльності. Згідно зі Звітом з ОВД, у процесі провадження планованої діяльності не передбачається

ся утворення та використання джерел радіаційного забруднення та випромінювання. Планована діяльність не відноситься до підприємств з технологічними процесами, які є джерелами статичної електрики, електромагнітних та іонізуючих випромінювань, інших шкідливих факторів;

- управління відходами під час провадження планованої діяльності. Відповідно до даних Звіту з ОВД, при реалізації планованої діяльності утворюватимуться відходи. Згідно декларації про відходи (додаток 17 до Звіту з ОВД), при експлуатації підприємства (до реконструкції) утворюється 3743,59740 т/рік, в тому числі: небезпечні відходи - 0,8713 т/рік; відходи, що не є небезпечними - 3742,7261 т/рік.

Загальна кількість відходів, що утворюватимуться на підприємстві за рахунок розширення та збільшення випуску продукції (без врахування відходів діючих потужностей), становить 96,41 т, в тому числі: небезпечні відходи 32,93 т; відходи що не є небезпечними 63,48 т.

Згідно зі Звітом з ОВД, підприємством буде забезпечено збирання та передача відходів, що утворюються, спеціалізованим підприємствам для відновлення/видалення відходів на підставі договорів (додаток 15 до Звіту з ОВД). План управління відходами підприємства наведено в додатку 18 Звіту з ОВД,

а також з урахуванням усієї інформації, зауважень і пропозицій, що надійшли протягом строку громадського обговорення (звіт про громадське обговорення разом з таблицею повного, часткового врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій є невід'ємною частиною цього висновку), вважає допустимим/недопустимим провадження планованої діяльності з огляду на нижченаведене:

на підставі наведених у Звіті з ОВД оцінок ймовірних впливів на компоненти довкілля (атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, ландшафт та рівні шумового, теплового та вібраційного забруднення) сукупний вплив планованої діяльності при штатному режимі експлуатації є екологічно допустимим;

за результатами аналізу звіту з оцінки впливу на довкілля встановлено, що основний вплив планованої діяльності очікується на атмосферне повітря та водне середовище. При виконанні екологічних умов, встановлених для планованої діяльності, зазначені впливи на компоненти довкілля можуть характеризуватись як екологічно допустимі.

Екологічні умови провадження планованої діяльності:

1. Для планованої діяльності встановлюються такі умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, а саме:

- реалізацію планованої діяльності здійснювати відповідно до вимог Земельного кодексу України, законів України «Про охорону земель», «Про землеустрій», «Про державний контроль за використанням та охороною земель» та згідно з Правилами розроблення робочих проектів землеустрою, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 86;

- користування земельною ділянкою здійснювати лише при наявності документів землекористування;

- не допускати потрапляння в ґрунт відходів, нафтопродуктів, паливо-мастильних матеріалів та інших забруднюючих речовин, а у разі надзвичайних ситуацій - забезпечити локалізацію, ліквідацію та відновлення до природного стану ґрунтів;

- плановану діяльність здійснювати відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря»;

- викиди забруднюючих речовин зі стаціонарних джерел підприємства можливі з урахуванням та на підставі наявності дозволу на викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами, та не повинні призводити до перевищення гігієнічних нормативів на межі санітарно-захисної зони та найближчої житлової забудови;

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря із стаціонарних джерел підприємства, які не підлягають регулюванню та за якими не здійснюється державний облік, не повинні призводити до перевищення гігієнічних нормативів на межі санітарно-захисної зони та найближчої житлової забудови;

- вживати заходи з метою мінімізації викидів забруднюючих речовин до атмосферного повітря при провадженні технологічних операцій;

- забезпечити здійснення організаційно-господарських, технічних та інших заходів щодо забезпечення виконання вимог, передбачених стандартами та нормативами екологічної безпеки у галузі охорони атмосферного повітря та дозволах на викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами;

- не перевищувати встановлені гранично допустимі концентрації по основним забруднюючим речовинам на межі санітарно-захисної зони та найближчої житлової забудови;

- забезпечити проведення контролю за дотриманням затверджених нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (у разі потреби, визначеної в умовах дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами);

- забезпечити дотримання очікуваних показників викиду забруднюючих речовин в атмосферне повітря, що не перевищуватимуть показники задекларовані в Звіті з ОВД;

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел

викидів здійснювати відповідно до встановлених нормативів, затверджених наказом Мінприроди від 27.06.2006 № 309 «Про затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел»;

- при здійсненні планованої діяльності дотримуватися Правил технічної експлуатації установок очистки газу, затверджених наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.02.2009 № 52, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 13.04.2009 за № 327/16343;

- забезпечити регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в періоди несприятливих метеорологічних умов;

- не допускати викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від обладнання, яке не визначено джерелом утворення викидів забруднюючих речовин відповідно до Звіту з ОВД;

- виконувати заходи, визначені у Звіті з ОВД щодо запобігання та зменшення впливу на повітряне середовище;

- реалізацію планованої діяльності здійснювати відповідно до вимог Водного кодексу України та Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод»;

- реалізацію планованої діяльності здійснювати у відповідності до вимог статей 87, 88, 89 Водного кодексу України;

- не здійснювати провадження планованої діяльності у встановлених водоохоронних зонах та прибережних захисних смугах;

- плановану діяльність здійснювати на підставі дозволу на спеціальне водокористування у відповідності до вимог статті 49, 70 Водного кодексу України;

- забезпечити дотримання встановлених дозволом на спеціальне водокористування лімітів забору та використання води;

- водокористування здійснювати на підставі укладених договорів та у відповідності до чинного законодавства;

- забезпечити оснащення пристроями і вимірювальною апаратурою, що здійснює облік об'єму забору води та вести журнал обліку забраної води;

- з метою охорони підземних вод дотримуватись вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;

- при реалізації планованої діяльності забезпечити виконання вимог статті 44 Водного кодексу України;

- при здійсненні планованої діяльності суворо дотримуватися вимог Правил охорони підземних вод, затверджених наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 11.05.2023 № 325, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 29.06.2023 за № 1093/40149;

- забезпечити організацію збору, очищення та відведення дощових та талих вод;

- виконувати заходи з охорони та раціонального використання водних ресурсів;

- забороняється скидати зворотні води, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониження, тощо);

- скидання стічних вод у водні об'єкти допускається лише за умови наявності дозволу на спеціальне водокористування та встановлених нормативів ГДС забруднюючих речовин у водні об'єкти із зворотними водами;

- забезпечити дотримання очікуваних кількісних та якісних показників скиду речовин у зворотних водах відповідно до встановлених нормативів ГДС забруднюючих речовин у водні об'єкти із зворотними водами;

- не допускати потрапляння неочищених стічних вод у поверхневі водні об'єкти та у підземні водоносні горизонти;

- забезпечувати контроль за технічним станом водозбірної мережі;

- поводження з господарсько-побутовими стічними водами здійснювати на підставі договорів із спеціалізованими організаціями, у відповідності до вимог законодавства;

- водовідведення здійснювати з урахуванням вимог Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 № 316, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15.01.2018 за № 56/31508;

- при здійсненні планованої діяльності суворо дотримуватися вимог Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 № 465;

- здійснювати плановану діяльність відповідно до закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

- здійснювати діяльність відповідно до законів України «Про охорону археологічної спадщини», «Про охорону культурної спадщини»;

- здійснювати плановану діяльність відповідно до законів України «Про Червону книгу України», «Про природно-заповідний фонд України», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про екологічну мережу України»;

- здійснювати плановану діяльність відповідно до режиму охорони та використання територій, об'єктів екомережі;

- провадження планованої діяльності здійснювати з урахуванням Горинського екокоридору Хмельницької області;

- не перевищувати показників виробничого шуму та вібрації на межі житлової забудови та санітарно-захисної зони, встановлених нормативно-правовими актами

та санітарними нормами;

- управління відходами здійснювати відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами», документів дозвільного характеру та укладених договорів із суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, у тому числі, з небезпечними;

- реалізація планованої діяльності можлива за умови наявності дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів;

- забезпечити здійснення класифікації відходів відповідно до Національного переліку відходів та Порядку класифікації відходів з урахуванням Переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними;

- забезпечити укладання договорів із суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, у тому числі, з небезпечними;

- вести облік відходів, що утворилися в результаті діяльності та подавати відповідну звітність;

- забезпечити здійснення діяльності підприємства таким чином, щоб запобігати утворенню відходів, зменшувати їх утворення, запобігати їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище;

- забезпечити зменшення утворення відходів з урахуванням впровадження найкращих доступних технологій і методів управління в процесі промислового виробництва;

- забезпечити утримання в належному санітарному і технічному стані місць утворення та зберігання відходів, дотримання встановлених правил техніки безпеки та пожежної безпеки у таких місцях;

- не допускати змішування відходів, що можуть бути відновлені, з відходами, що не можуть бути відновлені;

- забезпечити передачу небезпечних відходів суб'єктам господарювання, які мають дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів та ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами на підставі укладених договорів;

- реалізація планованої діяльності можлива умови відповідності містобудівній документації, будівельним нормам і правилам, містобудівним умовам та обмеженням, затвердженим у встановленому законодавством порядку;

- здійснювати роботи відповідно до проектних рішень, затверджених (погоджених) у встановленому законодавством порядку;

- реалізацію планованої діяльності здійснювати відповідно до проектної потужності, визначеної у Звіті з ОВД;

- проводити мийку, техобслуговування та ремонт транспортних та вантажопідйомних механізмів (у тому числі регулярні профілактичні ремонти для запобігання втрат паливо-мастильних матеріалів) в спеціально обладнаних місцях з організацією збору та очистки стічних вод;

- не використовувати техніку із підтіканням паливо-мастильних матеріалів та перевищенням у відпрацьованих газах нормативно встановлених СО і СН;

- не допускати експлуатацію транспортних та інших пересувних засобів і установок, у яких вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах перевищує нормативи або рівні шкідливого впливу фізичних факторів;

- здійснювати періодичний лабораторний контроль за обсягами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (концентрацією шкідливих речовин у вихлопних газах автомобілів);

- не допускати роботу машин та механізмів на «холостому ходу»;

- не допускати роботу технологічного устаткування у форсованому режимі;

- в процесі реалізації планованої діяльності використовувати тільки сировину, що відповідає технічним умовам (регламентам), державним стандартам (сертифікатам якості), санітарним нормам та регламентам технологічних процесів;

- влаштувати тверде водонепроникне покриття в місцях, де проводитимуться операції з нафтопродуктами;

- забезпечити зливання нафтопродуктів в резервуари тільки закритим способом (трубопроводом або через шланг) та автоматизацію процесу заправки транспорту;

- забезпечити герметичну гідроізоляцію ємностей та місць можливого забруднення ґрунтів для попередження забруднення ґрунтів та підземних вод;

- зберігання дизпалива та нафтопродуктів здійснювати в герметичних резервуарах, які розміщені на гідроізольованій території;

- у разі протоків нафтопродуктів забезпечити засипання сорбуючими матеріалами з подальшим їх збиранням та зберіганням у встановленому місці до моменту передачі спеціалізованому підприємству;

- забезпечити оснащення резервуарів, в яких зберігаються токсичні і легкозаймисті речовини, спеціальними «дихальними» клапанами випаровування в атмосферу;

- забезпечити ведення технологічного процесу та обслуговування обладнання у суворій відповідності з керівництвом по експлуатації (режимними картами), проектною документацією, виробничими інструкціями, інструкціями з техніки безпеки, протипожежної та екологічної безпеки;

- забезпечити герметизацію технологічного обладнання;

- здійснювати контроль за точним дотриманням технологічного регламенту роботи обладнання, роботою контрольно-вимірювальних пристроїв;

- використовувати в технологічному процесі справне обладнання, виготовлене з

корозійностійких матеріалів;

- здійснювати проведення постійного контролю за технічним станом обладнання;
- забезпечити здійснення планово-попереджувальних ремонтів обладнання, своєчасне проведення технічних оглядів і ремонтів;

- забезпечити справність електрообладнання, заземлення, ізоляції й огорожен-ня струмоведучих частин;

- дотримуватись інших природоохоронних заходів, передбачених відповідними технологічними регламентами та Звітом з ОВД;

- призначити відповідальних осіб у сфері дотримання вимог чинного законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

- здійснювати провадження планованої діяльності за умови наявності та з дотриманням усіх документів, у т. ч. документів дозвільного характеру, які з огляду на законодавство регулюють зазначену діяльність;

- у разі встановлення факту перевищення щодо будь-якого показника, що контролюється - забезпечити вжиття заходів щодо приведення технологічного процесу до штатного стану та відповідного реагування;

- дотримуватися вимог Закону України «Про систему громадського здоров'я»;

- плановану діяльність здійснювати відповідно до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 № 173, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 24.07.1996 № 379/1404;

- забезпечити здійснення оцінки впливу на довкілля у разі змін планованої діяльності, які підлягають оцінці впливу на довкілля відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

2. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків, а саме:

- забезпечити дотримання норм пожежної безпеки відповідно до вимог нормативно-правових актів;

- дотримуватися вимог Закону України «Про охорону праці»;

- розробити план організаційних заходів щодо локалізації та ліквідації аварійних ситуацій, аварій;

- припиняти будь-які роботи при виникненні нештатних ситуацій (аварія, несправність, несприятливі метеорологічні умови тощо) до приведення технологічного процесу в відповідність до регламентних умов;

- при виникненні аварійних, нештатних ситуацій характеристики кількісного та якісного впливу на компоненти довкілля, компенсацийні заходи визначаються в порядку до вимог діючих законодавчих норм та актів;

- забезпечити наявність чіткого регламенту та необхідної кількості засобів для локалізації та ліквідації, у повному обсязі, з метою мінімізації можливого негативно-го впливу на навколишнє природне середовище, будь- якої аварійної ситуації.

3. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, а саме*:

- підстави для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля планованої діяльності відсутні.

4. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення таких компенсаційних заходів:**

- забезпечити озеленення санітарно-захисної зони у відповідності до вимог пункту 5.13 ДСП-173-96;

- здійснювати оплату компенсаційних збитків при аварійних ситуаціях;

- своєчасно, у повному обсязі сплачувати обов'язкові екологічні платежі.

5. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок з запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу планованої діяльності на довкілля, а саме:**

- здійснювати утримання території планованої діяльності в належному санітарному та екологічному стані;

- своєчасно проводити ремонт дорожнього покриття з метою зменшення інфільтрації забруднених нафтопродуктами поверхневих стічних вод в ґрунти та ґрунтові води;

- забезпечити працівників засобами колективного та індивідуального захисту від шуму та вібрації (шумозахисні навушники, вкладиші для вух, шумозахисні шоломи, віброзахисні рукавиці та інші 313), а також ефективне їх використання;

- дотримуватися допустимих рівнів вібрації при роботі транспортних механізмів та техніки;

- здійснювати організаційні, економічні, екологічні та інші заходи, спрямовані на раціональне використання та охорону земель, їх захист від шкідливого антропогенного впливу;

- забезпечити екологічну безпеку, раціональне використання природних ресурсів, додержання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

6. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення післяпроектного моніторингу , а саме:

- щорічно здійснювати контроль викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від організованих джерел викидів;

- щоквартально здійснювати моніторинг впливу планованої діяльності на якість атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони та найближчої житлової забудови;

- щоквартально здійснювати контроль кількісного і якісного складу стічних вод що скидаються до р. Горинь;

- щоквартально здійснювати моніторинг екологічного стану водного об'єкта (р. Горинь) в контрольних точках - 500 м вище та 500 м нижче місця скиду, шляхом проведення фізико-хімічного аналізу води (щоквартально) та рівня токсичності (щопівроку) відповідно до санітарних норм і правил;

- щоквартально здійснювати моніторинг впливу шуму та вібрації від планованої діяльності на межі найближчої житлової забудови.

Результати післяпроектного моніторингу (звіти післяпроектного моніторингу разом з копіями протоколів лабораторних досліджень параметрів навколишнього середовища, що виконуються в рамках післяпроектного моніторингу чи інших матеріалів, що містять результати досліджень) подавати протягом наступного місяця за звітним до уповноваженого центрального органу, а також забезпечувати їх опублікування на власному вебсайті (у разі наявності) або направляти до органів місцевого самоврядування відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що можуть зазнати впливу планованої діяльності для публікації на їх вебсайтах. Моніторинг здійснюється щорічно протягом п'яти років з моменту початку провадження планованої діяльності.

Примітка: Якщо під час провадження господарської діяльності, буде виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля та якщо такий вплив не був оцінений під час здійснення оцінки впливу на довкілля та/або істотно змінює результати оцінки впливу цієї діяльності на довкілля, рішення про провадження такої планованої діяльності за рішенням суду підлягає скасуванню, а діяльність - припиненню.

7. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проєктування, а саме:**

- здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля для планованої діяльності не передбачається в разі виконання екологічних умов.

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови, передбачені у цьому висновку, є обов'язковими.

Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності.

Директор Департаменту екологічної оцінки Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

М.О. Шимкус

Заступник Міністра економіки, довкілля та сільського господарства України

В.З. Кіндратів

Підготовлено:

Ведмідь Л.І.

* Якщо здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу.

** Якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність

Впровадження регламентів REACH і CLP в Україні: які зміни чекають на бізнес і чому реформа вже четвертий рік буксує

Замість очікуваного прогресу країна зіткнулася з тривалою бюрократичною паузою

Україна вже кілька років намагається реалізувати реформу системи хімічної безпеки за європейським зразком. Однак попри імplementовані у вітчизняне законодавство регламенти REACH і CLP, які є основою системи хімічної безпеки в ЄС, вона рухається вкрай повільно. Бізнес не отримує потрібних роз'яснень, держава не встигає запустити потрібні механізми, а дедлайни відтермінуються.

ЕкоПолітика запитала в експертів, що відбувається з практичним упровадженням REACH і CLP в Україні, чому процес затягнувся і які кроки потрібні, щоб реформа нарешті працювала.

Регламенти CLP і REACH: що це за документи

CLP (Classification, Labelling and Packaging) – регламент ЄС, який стосується класифікації, маркування та пакування хімічних речовин і сумішей у Європейському Союзі. Він передбачає класифікацію та маркування хімічних речовин відповідно до міжнародної системи GHS (Глобально узгоджена система класифікації та маркування хімічних речовин, розроблена ООН). Цей регламент є юридично обов'язковим у всіх країнах – членах ЄС і безпосередньо застосовується в усіх галузях промисловості. В Україні його імplementували 10 травня 2024 року. Повідомлення з інформацією про хімічні речовини у рамках цього регламенту подаються до Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України та Міністерства охорони здоров'я (МОЗ).

REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) — регламент ЄС про хімічні речовини та їх безпечне використання. Він стосується реєстрації, оцінки, надання дозволів і заборон використання хімічних субстанцій.

UA-REACH, імplementований 23 липня 2024 року, передбачає обов'язкову реєстрацію всіх хімічних речовин, які виробляються в Україні або імпортуються з-за кордону. Відповідна інформація має подаватися до Мінекономіки.

У ЄС нові правила щодо реєстрації, маркування і класифікації хімічних речовин набули чинності в грудні минулого року. Посадовці блоку хочуть забезпечити інформаційну прозорість щодо потенційних ризиків, які можуть нести ті чи інші хімікати. Також чітке маркування і зрозумілі етикетки прискорюють ідентифікацію речовин і сумішей.

Які оновлення регламентів хімічної безпеки ухвалив Уряд

5 грудня Кабінет Міністрів України вніс зміни до двох ключових документів у сфері хімічної безпеки – українських аналогів європейських Регламентів UA-CLP і UA-REACH. Ось що вони передбачають.

1. Якщо хімічна продукція вже була на ринку до набрання чинності регламентом UA-CLP, її можна буде надавати ще протягом одного року. Тобто якщо хімічна продукція введена в обіг до 1 січня 2027 року, вона може бути представлена на ринку до 1 липня 2028 року без вилучення, навіть якщо встановлена невідповідність класифікації небезпечності хімічної продукції, її маркування та пакування.

2. На такий самий термін – один рік – Кабмін продовжив строк дії попередньої державної реєстрації хімічної речовини – це до 26 січня 2027 року. Але юристка, засновниця юридичної компанії Koshyk & Partners Law Firm, експертка Асоціації професіоналів довілля PAEW з агрохімії та хімічної продукції Олена Кошик, до якої “ЕкоПолітика” звернулася за коментарем, зауважила, що це питання залишається відкритим.

“Офіційно заявлено, що строк попередньої державної реєстрації продовжено ще на рік. Проте зміни до пункту 142 самого регламенту не внесені. У проекті постанови така норма була, але до кінцевої редакції не увійшла. Тож формально попередня реєстрація має завершитися 26.01.2026, хоча політична логіка рішення може вказувати й на 2027 рік”, – пояснила вона.

Тому юристи компанії готують звернення, щоб отримати офіційне роз'яснення щодо такої правової невизначеності.

Дедлайни по Регламенту UA-CLP тепер такі:

- до 15 листопада 2027 року має бути проведена класифікація небезпечності для хімічних речовин, забезпечене їх належне пакування і маркування про безпеку;

- до 1 травня 2028 року потрібно зробити класифікацію небезпечності для сумішей хімічних речовин, забезпечити їх належне пакування і маркування про безпеку.

4. Положення регламенту UA-REACH будуть впроваджуватися поетапно. Конкретний строк буде залежати від річного обсягу виробництва або імпорту хімічної речовини:

- до 1 жовтня 2029 року — для речовин у кількості понад 1000 тонн/рік;

- до 1 червня 2031 року — для 100–1000 тонн/рік;

- до 1 березня 2033 року — для 1–100 тонн/рік.

Президентка ВГО “Жива планета” Світлана Берзіна також уточнила, що до 1 жовтня 2028 року не застосовуються вимоги Технічного регламенту щодо безпечності хімічної продукції щодо обов'язкової державної реєстрації хімічних речовин:

- у складі хімічної продукції, яка надається на ринок;

- з розрахунком їх обсягів (виробництва, імпорту, надання на ринок);

- мономерів та інших хімічних речовин у

складі полімеру;

- а також включення до Інформаційної системи хімічної безпеки – хімічних речовин, які входять до складу виробу;

Також до того ж строку не є обов'язковим застосування окремих сигнальних слів.

Складнощі з упорядкуванням обігу хімічних речовин в Україні

За словами експертів, проблеми існують з обох сторін: як із боку виробників та ритейлів, так і з боку держави.

Неготовність бізнесу

Президентка Асоціації професіоналів довілля PAEW Людмила Циганок влучно описала, як виглядає ситуація на боці компаній та підприємців:

“Зараз на ринку картина дуже проста і дуже знайома: у когось паспорт безпеки ще з минулого життя, у когось етикетка живе своїм життям і не збігається з класифікацією, а про SVHC-запити часто згадують лише тоді, коли вже “дзвонять і питають, де відповідь”. У ритейлі теж весело: картки товарів наповнені як вийшло, а не як має бути за документами”.

При цьому експертка нагадала про складнощі, пов'язані з війною: блекаути, логістичні “гойдалки”, кадровий голод, викликаний, зокрема мобілізацією, бюджети “на виживання”.

На цьому також наголосила й Олена Кошик: “Український бізнес працює в умовах воєнної агресії: обстріли, руйнування майна, брак персоналу. У таких умовах запроваджувати складну хімічну реформу без інструкцій та офіційних матеріалів — майже нереальне завдання”.

Недопрацювання з боку держави

Але чіткого порядку та готової до роботи системи не має також і управлінський апарат. На думку Олени Кошик, справжньою причиною відтермінування вимог регламентів UA-CLP і UA-REACH стало не задеклароване Урядом “узгодження українських процедур із європейськими вимогами” та “надання бізнесу можливості адаптації”, а затримка держави у виконанні своїх же зобов'язань.

Фахівчиня розповіла, що протягом майже 4 років після ухвалення закону держава фактично не надала жодних практичних роз'яснень щодо нього.

“Перехідний період спливає, Уряд анонсує відновлення перевірок, а якісної інформації — немає”, – констатувала вона.

Олена Кошик наголосила, що окрім закону та регламентів, не розроблено жодних підзаконних механізмів. За словами фахівчині, на сьогодні існує лише шаблон заяви на попередню реєстрацію та форма повідомлення про класифікацію небезпечності.

“Це все. Тому й виникає риторичне питання: невже виконання європейських зобов'язань у сфері хімічної безпеки — це лише написання закону, без створення механізмів для його ре-

алізації?” – запитала вона.

За словами експертки, починаючи з 2022 року, їхня юридична компанія направила десятки офіційних звернень до різних органів влади з проханням надати роз’яснення через наявні правові суперечності та прогалини. У відповідь юристи отримали переважно формальні відписки.

Фахівці Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) наголошували на нагальній необхідності розробки практичних механізмів реалізації реформи хімічної безпеки ще наприкінці травня цього року. Вони зверталися до топових українських посадовців із проханням активніше комунікувати з бізнесами про практичні аспекти впровадження обох регламентів та довгострокових планів держави у цій сфері. У ЄБА наголошували на відсутності у публічному доступі порядку попередньої реєстрації речовин, інформації щодо стану запуску Державного реєстру хімічних речовин, строків та відповідальних органів.

Стейкхолдери також просили про проведення консультацій, створенні умов для поетапної адаптації до нових вимог та пропонували створити спільні робочі групи з представниками бізнесу.

Після відтермінування в Асоціації наголосили, що для її компаній-членів вкрай важливим було ухвалення рішення про можливість обігу ще протягом одного року хімічної продукції, яка вже була на ринку до набрання чинності Технічними регламентами.

“Власне, це було однією з наших пропозицій, бо строк придатності для хімічної продукції становить як мінімум 24 місяці, отже, нові терміни покривають цей період і дозволяють уникнути її відкликання з ринку та подальшої утилізації, яка обумовлює збитки для виробників та постачальників, а також може призвести до негативного впливу на довкілля”, – розповіла “ЕкоПолітиці” координаторка Підкомітету з хімічної безпеки ЄБА Марія Кобізь.

Вона наголосила, що компанії також вдячні та вітають нові строки для етапів реєстрації по Технічному регламенту REACH, а ось для попередньої реєстрації бізнес просить більше часу.

Ще одним уповільнюючим фактором для вдалого впровадження регламентів хімічної безпеки в Україні, Олена Кошик назвала постійну реорганізацію відомств.

“Фахівці просто не встигали зануритися у предмет, як знову змінювали структуру”, – пояснила вона.

Що робити бізнесам

Експертка Людмила Циганок назвала кілька першочергових кроків, які варто зробити компаніям для вчасної адаптації до вимог регламентів UA-CLP та UA-REACH:

1. Візьміть ваші топові 20 позицій і пройдіть їх, як майбутній інспектор або жорсткий закупівельник мережі.
2. Перевірте: що написано в SDS і чи те саме зазначено на етикетці.
3. Оновіть бібліотеку паспортів у нормальному форматі.
4. Пропишіть у договорах із постачальниками обов’язок швидко давати оновлення і попе-

реджати про зміни класифікації.

5. Поставте на рейки процес відповідей на SVHC-запити.

6. Перегляньте картки товарів у ритейлі — щоб там не було «маркетингової творчості» замість коректної безпекової інформації.

“Суть проста: або ви використаєте це вікно як страховку і наведете порядок спокійно, або у 2026-му будете гасити пожежі там, де можна було просто зробити ревізію і відпрацювати процеси”, – попередила фахівчиня.

Які кроки варто зробити державі

1. Налагодити ефективну комунікацію між державою та бізнесом.

Саме її відсутність, на думку Олени Кошик, є ключовою проблемою при реформуванні механізмів хімічної безпеки в Україні.

На нагальній необхідності такої взаємодії наголосили також у ЄБА.

“Доцільним та ефективним рішенням було б створення спільних із бізнесом робочих груп для напрацювання подальших змін до регламентів та підходів до їхньої ефективної імплементації”, – вважають в Асоціації.

2. Надати компаніям експертну допомогу й підтримку від держави.

“Необхідні методичні рекомендації, роз’яснення, гайди й, що дуже важливо, продовження гармонізації з європейськими підходами в трактуванні положень обох Регламентів”, – говорить Марія Кобізь.

Експертка наголосила, що, на думку бізнес-спільноти Асоціації, дуже важливе долучення фахівців з європейського законодавства до такої роботи, бо певні положення українських документів не гармонізовані з нормами ЄС.

3. Забезпечити функціонування Інформаційної системи хімічної безпеки.

За словами Олени Кошик, цей інструмент для збирання, аналізу, збереження й обміну даними про хімічні речовини, їх небезпеку та обіг стане ключем до прозорості, підвищення обізнаності та відповідального поводження з хімікатами — у повній відповідності до європейських стандартів.

На важливості запуску цього інструменту наголосила й Світлана Берзіна.

“Маю надію що Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України прискорить реформу і виконає всі завдання, починаючи зі створення Інформаційної системи забезпечення хімічної безпеки”, – зазначила вона.

Попри велику кількість невирішених моментів та питань, у ЄБА висловили щире вдячність представникам міністерства за опрацювання коментарів компаній-членів Асоціації та надання роз’яснень.

“Можемо підсумувати, що наш діалог був активним і конструктивним. Більшість наших правок була врахована, і результат, який ми маємо сьогодні, – це, безумовно, великий крок з боку держави назустріч потребам бізнесу”, – резюмувала Марія Кобізь.

Джерело: ЕкоПолітика

Вчені знайшли інгредієнт в чорному шоколаді, який сповільнює старіння

Дослідники з Королівського коледжу Лондона виявили зв’язок між теоброміном – природною сполукою з какао – та ознаками повільнішого біологічного старіння. Вищі рівні цієї речовини в крові асоціювалися з молодшим біологічним віком порівняно з паспортним.

Науковці проаналізували зразки крові учасників двох великих європейських досліджень – TwinsUK, яке охопило 509 людей, та KORA з 1 160 учасниками. Вони порівняли рівень теоброміну в крові з показниками біологічного віку, що відображають функціональний стан організму, а не кількість прожитих років. Про це розповідає Science Daily.

Біологічний вік визначали за допомогою змін ДНК-метилування – хімічних міток на ДНК, які поступово змінюються з віком. Люди з вищою концентрацією теоброміну демонстрували показники, які відповідали молодшому біологічному віку.

Команда також перевірила інші сполуки з какао та кави, однак саме теобромін виявився єдиним компонентом із таким чітким зв’язком зі старінням. Для підтвердження результатів застосували два підходи: аналіз темпів епігенетичного старіння та вимірювання довжини теломер – захисних ділянок на кінцях хромосом, які з віком скорочуються та пов’язані з ризиками для здоров’я.

Професорка Джордана Белл, провідна авторка дослідження та професорка епігеноміки Королівського коледжу Лондона, зазначила, що результати вказують на зв’язок між ключовим компонентом темного шоколаду та повільнішими процесами старіння. Водночас вона підкреслила, що це не означає рекомендацію споживати більше шоколаду, а радше допомагає краще зрозуміти роль щоденних продуктів у підтримці здоров’я.

Теобромін належить до алкалоїдів – розчинних молекул, здатних впливати на роботу генів, активуючи або пригнічуючи певні процеси в клітинах. Хоча ця речовина добре відома як токсична для собак, у людей її вже пов’язували зі зниженням ризику серцево-судинних захворювань. Проте до цього часу теобромін залишався відносно малодослідженим у контексті старіння.

Керівник дослідження доктор Рамі Саад наголосив у науковій статті для Aging Us, що тепер ключовим завданням є з’ясувати механізми цього зв’язку та дослідити взаємодію харчових метаболітів з епігеномом. Такий підхід може дати нові знання не лише про старіння, а й про поширені та рідкісні захворювання.

Команда також перевіряє, чи діє теобромін самостійно, чи його ефект пов’язаний з іншими компонентами темного шоколаду, зокрема поліфенолами, які вже відомі своїм позитивним впливом на здоров’я.

Науковці наголошують, що результати не є підставою для збільшення споживання темного шоколаду. Продукт містить цукор, жири та інші інгредієнти, а вплив теоброміну на організм потребує подальших досліджень. Висновки роботи радше демонструють цінність масштабних популяційних аналізів у вивченні процесів старіння та генетики.

Джерело: Science Daily

Як українці самі накликають «помсту Карпат» через джипінг і бездумну забудову

Споживацьке ставлення до гір може обернутися природними катаклізмами

Під час війни Карпати стали найпопулярнішим місцем відпочинку для українців. Місцеві активісти говорять, що потік людей збільшився мінімум удесятеро. Всі ці туристи хочуть розваг, а бізнесмени-інвестори та місцеві жителі хочуть заробити на цих туристах. Тож мальовнича природа та лісові масиви стають зайвими в цьому економічному рівнянні.

Про наслідки бездумного використання Карпат написало медіа «Радіо Свобода».

Гори – не дорога

Популярна серед українців розвага, яку так завзято рекламують місцеві підприємці, насправді катастрофічна для українських гір. Колеса джипів, квадроциклів і багі перетворюють на місиво ґрунт Карпат.

Шкода від джипінгу – комплексна та руйнівна:

- **Ерозія ґрунту.** Механічні пошкодження шкодять рослинному покриву, який захищає землю від вимивання. Без коріння рослин через колії від коліс ґрунт втрачає захист від рясних гірських опадів. Ризик підтоплення. Це вже наслідок ґрунтової ерозії. Дощі розмивають колії, роблять їх усе глибшими, перетворюють на русла для потоків. Іронічно, що коли колії від джипінгу стають глибшими, екстремали розкатують у горах нові маршрути.

- **Шкода для флори й фауни.** Під колесами гинуть рідкісні рослини Карпат, а джипінг під час сезону тиші заважає тваринам шукати партнера для спарювання та вирощувати дитинчат.

- **Забруднення.** Паливно-мастильні матері-

али потрапляють у ґрунт і воду.

Зоолог Ігор Дикий розповів «Радіо Свобода», що джипінг у Карпатах з'явився «завдяки» сину Януковича. Саме він запропонував перший маршрут бездоріжжям – на Петрос.

«Тоді прорубали, в буквальному розумінні, трасу між тими ялівцями, щоб можна було пройти позашляховику. Колесами зривали поверхневий шар рослинності, який корінням тримає ґрунт. Узимку випадає сніг, який навесні починає танути, і струмки починають вимивати цей ґрунт, бо вже немає коріння. І все – ерозія ґрунту», – розповів доцент ЛНУ.

Брак спеціалістів

Парламент у січні 2025 року ухвалив закон про заборону джипінгу зі штрафом 17 тис. грн за порушення. Проте контролювати його виконання нікому. Багато хто з лісівників, інспекторів чи активістів служить у війську.

Тим часом бізнес зростає. Заробляють і місцеві, проте експерти переконані – основний потік доходів прямує до столиці.

«Джипи, квадроцикли, на яких їздять і шкодять природі, з Києва, Дніпра. Квадроцикл коштує не менше 15 тисяч євро. Звідки у місцевих людей тут такі гроші? Це просто привозять сюди машини, наймають людей, які катають туристів, а гроші йдуть у Київ. Хоч фірми на місці повідкривали. Заїжджають на територію парку через приватні садиби», – говорить Микола Панчук, начальник відділу рекреації Карпатського національного парку.

Вирубка лісів під будівництво

Готельні комплекси з автостоянками, садиби для ековідпочинку на горі – все це, з одного боку, приносить податки й робочі місця. Проте

ціною розвитку бізнесу є знищення лісових масивів Карпат.

Сама технологія будівництва в Карпатах має бути інакшою, з урахуванням місцевої геології та опадів. Тому місцеві гуцули і мають власний архітектурний стиль, який випрацьовували поколіннями. Проте нові будівлі будують так, як на рівнині, не зважаючи на наслідки винищення навколишніх зелених насаджень.

Одним із таких масштабних і тривожних проєктів є будівництво «нового Буковелю». Гірськолижний курорт GORO Mountain Resort займе майже 1200 га. Науковці й екологи стривожені – це призведе до масової вирубки лісів, зміни ландшафту та накопичення відходів від відпочинку тисяч і тисяч туристів. Адже на курорті передбачено будівництво 25 готелів на 5500 номерів.

Боротьба з вітряками

З вітровими електростанціями ситуація взагалі кричуща – під виглядом розвитку «зеленої» енергетики зараз у Карпатах руйнують унікальні праліси на Верховинському вододільному хребті.

Планова потужність нових ВЕС – 1,5 ГВт. І для їх будівництва, подекуди з прямим порушенням процедури ОВД, винищують альпійські та субальпійські ліси Карпат.

Така ситуація лише в Україні. Екологи зауважують, що в польській і словацькій частині Карпатських гір ВЕС не будують. Адже в тих країнах усвідомлюють, що шкода для гір більша за користь від реалізації енергопроєктів.

Джерело: Радіо Свобода

Еволюція в прямому ефірі: після одомашнення єнотів учені виявили аналогічні ознаки у ведмедів

Апеннінські бурі ведмеді з центральної Італії зазнали значних еволюційних змін через багатовікове співіснування з людьми. Нове дослідження показало, що ця ізольована популяція стала меншою за розміром і втратила агресивність порівняно з іншими бурими ведмедями у світі. Вчені з'ясували генетичні причини цих трансформацій і пояснили, як людська діяльність вплинула на розвиток виду.

Популяція апеннінських бурих ведмедів (*Ursus arctos marsicanus*) мешкає виключно в центральній частині Італії та має довгу історію співіснування з людськими спільнотами. За даними попередніх досліджень, ця група відокремилася від інших європейських бурих ведмедів приблизно 2 – 3 тисячі років тому й залишається повністю ізольованою ще з часів Римської імперії. Цю тему детально висвітлили на сторінках журналу *Molecular Biology and Evolution* у дослідженні.

Основною причиною скорочення чисельності та ізоляції стала вирубка лісів, пов'язана з поширенням сільського господарства та зростанням густоти населення в регіоні. Ці зміни в середовищі проживання створили потужний селекційний тиск на популяцію ведмедів.

Сучасні апеннінські бурі ведмеді демонструють помітні відмінності від своїх родичів з Європи, Північної Америки та Азії. Вони мають компактніше тіло, унікальні риси голови та обличчя, а головне – значно нижчий рівень агресії.

Науковці створили високоякісний референсний геном апеннінського бурого ведмедя на рівні хромосом і провели повногеномне секвенування зразків від кількох особин. Отримані дані порівняли з геномами більшої європейської популяції зі Словаччини та з раніше опублікованими геномами американських бурих ведмедів.

Дослідники виявили, що апеннінські ведмеді мають знижене генетичне різноманіття та вищий рівень інбридингу (схрещування близькородних організмів) порівняно з іншими популяціями. Проте найцікавішим відкриттям стало те, що ці тварини володіють селективними маркерами в генах, пов'язаних зі зниженою агресивністю.

Автори дослідження пояснюють цей феномен так: люди протягом століть видаляли більш агресивних особин із популяції шляхом полювання або винищення задля власної без-

пеки, що створило селекційний тиск на поведінкові генетичні варіанти, зазначає Phys.org. Результатом стала поява набагато спокійнішої популяції ведмедів, яка краще адаптована до життя поруч із людськими поселеннями.

Це дослідження демонструє парадоксальний результат людського втручання в природне середовище. З одного боку, експансія людей призвела до демографічного спаду та генетичної ерозії популяції, що підвищило ризик вимирання. З іншого боку, ці самі процеси ненавмисно сприяли еволюції менш конфліктних відносин між людьми та ведмедями.

Вчені підкреслюють важливі наслідки для природоохоронної роботи. Навіть популяції, які зазнали серйозного негативного впливу людської діяльності, можуть містити цінні генетичні варіанти, які не слід розбавляти, наприклад, через програми поповнення чисельності з інших популяцій. Апеннінські ведмеді адаптувалися до специфічних умов співіснування з людьми, і ця адаптація має свою цінність для збереження виду.

Джерело: *Molecular Biology and Evolution*

В Україні презентували проєкт головного документа з охорони біорізноманіття

Документ містить 23 стратегічні завдання зі збереження й відновлення природи, у яких враховано український контекст

Мінекономіки оприлюднило проєкт Стратегії збереження біологічного різноманіття України до 2035 року. Разом з операційним планом він визначає загальні цілі та конкретні заходи, які держава зобов'язується виконати, щоб зберегти екосистеми, флори та фауни.

Міністерство економіки, довкілля та сільськогосподарства запрошує громаду до обговорення проєкту Стратегії.

Документ фіксує довгострокові пріоритети державної політики щодо охорони природи й має інтегрувати їх у всі сфери розвитку та на всіх рівнях – від загальнонаціонального до рівня громад.

«Для повоєнного відновлення України нам потрібна комплексна державна політика, яка дозволяє відновлювати не лише інфраструктуру, а й екосистеми та дику природу. І саме Стратегія збереження біорізноманіття та Операційний план є тими інструментами, які допоможуть інтегрувати природоохоронні цілі в усі секторальні та регіональні політики й рішення задля сталого розвитку», – зазначив Міністр економіки, довкілля та сільськогосподарства України Олексій Соболев.

Яких результатів хочуть досягти через реалізацію стратегії?

- зупинити втрату біорізноманіття та відновити основні екосистеми;
- підтримати «зелене» відновлення України;
- вбудувати в усі економічні галузі концепцію охорони й збереження української природи;
- зробити громади й державу загалом більш стійкими до кліматичних змін.

Цілі нової стратегії:

1. Здійснення просторового планування та розвитку природоохоронних територій.
2. Відновлення деградованих екосистем для покращення стану біорізноманіття, відновлення екосистемних функцій і послуг. Зокрема йдеться про території, постраждалі від бойових дій.
3. Взяття під особливу охорону не менше 30% території України – природних територій на суходолі та в акваторії Чорного й Азовського морів. Стратегія прагне до ефективного збереження та управління цими землями
4. Боротьба з вимиранням і відновлення видів дикої флори та фауни, рослинних угру-

повань, природних оселищ та оселищ видів у межах їх природних ареалів, що підлягають особливій охороні.

5. Гарантування безпечності та законності використання, заготівлі й торгівлі видами дикої флори і фауни, запобігання їх надмірній експлуатації.

6. Раннє виявлення, запобігання розповсюдженню, мінімізація та/або пом'якшення впливу інвазійних чужорідних видів на біорізноманіття та їх викорінення.

7. Зниження ризиків і рівня впливу забруднення з усіх джерел до меж, які не задають шкоди біорізноманіттю та екосистемним функціям і послугам.

8. Мінімізація впливу зміни клімату на біорізноманіття і підвищення стійкості біорізноманіття шляхом запровадження підходів з екосистемної адаптації та природно орієнтованих рішень.

9. Забезпечення збереження, невиснажливого використання та відтворення біорізноманіття на основі балансу інтересів територіальних громад і державних природоохоронних пріоритетів.

10. Забезпечення невиснажливого використання і збереження біорізноманіття в сільському, лісовому, рибному та мисливському секторах економіки через застосування дружніх до біорізноманіття практик і підтримки екосистемних функцій і послуг.

11. Відновлення, підтримка та збільшення внеску природи в життя людей, включно з екосистемними функціями та послугами за допомогою природоорієнтованих рішень та екосистемних підходів.

12. Збільшення площі, якості та екологічної зв'язності зелених і блакитних зон у населених пунктах і густонаселених районах, а також забезпечення рівного та безпечного доступу до них для всіх груп населення.

13. Забезпечення справедливого та рівноправного розподілу вигід від використання генетичних ресурсів і традиційних знань, пов'язаних із ними, інформації про цифрові послідовності генетичних ресурсів і полегшення належного доступу до генетичних ресурсів.

14. Забезпечення інтеграції принципів охорони, збереження, відтворення та невиснажливого використання біорізноманіття до законодавства, процесів формування та реалізації державної політики, планувальної та госпо-

дарської діяльності, стратегії викорінення бідності та фінансової звітності на всіх рівнях державної влади та в усіх секторах економіки.

15. Впровадження обов'язкового корпоративного звітування зі сталого розвитку для суб'єктів господарювання та фінансових установ відповідно до європейських вимог. Це передбачатиме інтеграцію інформації про ризики, вплив і наслідки на біорізноманіття та екосистеми за допомогою здійснення моніторингу, оцінки та прозорого розкриття інформації.

16. Сприяння розвитку відповідального споживання. Цей крок має на меті до 2030 року зменшити негативний вплив шляхом інтеграції принципів збереження біорізноманіття у всі етапи виробництва харчових продуктів, впровадження стійких практик, екологічно безпечних технологій і продуктів, а також реалізації освітніх програм і державних політик, спрямованих на охорону навколишнього природного середовища

17. Посилення біологічної безпеки.

18. Скасування повністю чи поступово або реформування стимулів, зокрема субсидій, що мають шкідливий вплив на біорізноманіття.

19. Мобілізація і збільшення фінансових ресурсів для впровадження заходів з охорони, збереження та відтворення біорізноманіття.

20. Посилення потенціалу й інституційної спроможності, передачі технологій і науково-технічного співробітництва для збереження біорізноманіття.

21. Забезпечення достовірною інформацією органів влади, бізнесу і громадськості. Ідеться про науково обґрунтовані дані й інновації для ефективного управління шляхом моніторингу, наукових досліджень, освіти, підвищення обізнаності й комунікації та використання традиційних знань, практик і технологій місцевих територіальних громад.

22. Забезпечення доступу до інформації, участі у процесі ухвалення рішень і доступу до правосуддя.

23. Забезпечення гендерної рівності та впровадження гендерно орієнтованого підходу.

Джерело: Ecopolitic.com.ua

Засновник та Видавець
Товариство з обмеженою
відповідальністю «ГЕОАКЦЕНТ»
Гол. редактор Глушаниця Максим Володимирович
Відповідальний за випуск:
Глушаниця Максим Володимирович
Видання виходить кожен місяць
за наявності матеріалів.

Адреса редакції:
Україна, 01033, м. Київ, вул. Жилианська, буд. 59,
оф. 159 ;
тел.: +380734710037; geo.accent.tov@gmail.com
Свідоцтво про реєстрацію засобу масової
інформації КВ 25246-15186Р від 7.09.2022 р.
Газета не завжди поділяє позицію
авторів публікації.
Видання розповсюджуються безкоштовно

За достовірність інформації несуть
відповідальність автори публікації та рекламодавці.
Віддруковано ФОП Щуренко Валерія Миколаївна

Наклад 3000 прим.
Замовлення №15/2
Дата виходу в світ
15 Грудня 2025 року